

Mehiläishoitotuki CAP-rahoituskausi 2026

CAP-kooste 3/2026

Kannattavuus
on kaikkien asia

Aika tehdä
jaokkeita

Ota talteen!
Hunajainen
reseptiliite

ISSN 0783-3377 (painettu)

ISSN 2490-1709 (verkkojulkaisu)

Julkaisija:

Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry
Finlands Biodlares Förbund FBF rf

Toimisto:

Ullanlinnankatu 1 A 3
00130 HELSINKI
010 387 4770, 044 306 3200
sml@hunaja.net
hunaja.net

Puheenjohtaja

Rami Heikkilä, 050 511 6908
rami.heikkila@hunaja.net

Toiminnanjohtaja, päätoimittaja

Susanna Eloranta, 044 506 3200
susanna.eloranta@hunaja.net

Viestintäasiantuntija, toimitussihteeri

Virpi Aaltonen, 050 382 2428
virpi.aaltonen@hunaja.net

Tutkimusasiantuntija

Anneli Salonen, 050 470 6411
anneli.salonen@hunaja.net

Mehiläishoidon neuvoja

Pertti Harmaala, 050 303 0890
pertti.harmaala@hunaja.net

Taitto

Hanna Hauta-aho / Hanna Hau Oy

Lehti ilmestyy 5 kertaa vuonna 2026
Tilaushinta 90 €

Seuraavan lehden materiaalit ja
ilmoitukset viimeistään 17.8.
Lehti ilmestyy viikolla 39.

Ilmoitushinnat löydät
nettisivuiltamme: hunaja.net/
mehilaistarhaus/mehilainen-lehti-ja-
muut-painotuotteet/mehilainen-lehti/

Jäsensivut:

hunaja.net/liitto/kirjaudu-jasensivulle

Etukannen kuva:

Niina Rönkkönen-Leino

Takakannen kuva: Virpi Aaltonen

Painopaikka:

PunaMusta, Tampere 2026

EMON MERKITSEMISVÄRIT

Parveilu on huono juttu tarhaajalle,
sivullisille ja usein myös mehiläisille.
Keskikesällä pesät tulisikin tarkastaa
vähintään yhdeksän päivän välein,
jotta parveilu voidaan estää ajoissa.
Lue lisää sivuilta 6 ja 30.

Liiton uudessa varrostrategiassa
painotetaan punkkitilanteen
seuraamista ja torjuntajen tekemistä
tarpeen mukaan. Strategiasta
kerrotaan sivuilla 14–15.

Rusomuurarimehiläisistä soitellaan
liittoon paljon parvipuhelua,
mutta nyt kyselyjä on tullut myös
niiden kasvatusmahdollisuuksista.
Kasvatus vaatii luvan hakemista
Ruokavirastosta, todetaan sivulla 24.

SISÄLTÖ

- 3 Mihin sitä voi käyttää?
- 4 Lennosta
- 5 Siivet viuhuen kohti unelmia
- 6 Mehiläistarhurin keskikesän kiireet
- 8 Pienillä ratkaisuilla sujuvampaa tarhausta
- 10 Aamiaisdirektiivi tuli voimaan – mikä muuttuu hunajahyllyllä?
- 11 Uusi asetus kiristää hunajapakkausten vaatimuksia
- 12 Taloustohtori: Mehiläistilojen kannattavuus jäi edellisvuonna heikoksi
- 13 Kannattavuus on kaikkien asia
- 14 Uuden varrostrategian avulla kestävämpiä mehiläisiä
- 16 Om man inte försöker, kan man aldrig veta
- 17 Jos ei kokeile, ei saa koskaan tietää
- 18 Mehiläistarhausta sovitellaan aurinkovoimaloiden yhteyteen
- 19 Tiekartta kestävään mehiläiskasvatukseen
- 20 Mehiläisten jalostus Virossa ennen, nyt ja tulevaisuudessa
- 22 Viljelykasvien laajeneva valikoima luo mahdollisuuksia mehiläistarhaajille
- 24 Villistä kasvatiksi
- 25 Monta näkökulmaa maailman mehiläispäivään
- 26 Tervetuloa Sadonkorjuuseminaariin ja liiton vuosikokoukseen Ouluun
- 26 Mistä saadaan Suomen paras hunaja 2026?
- 27 Terveisiä ministeriöstä – katse tulevaan CAP-kauteen
- 28 Jalostusemojen nosematilanne hyvä viime kesänä
- 29 Varroajahti alkakoon!
- 30 Parviwebinaarissa keskityttiin parveilun ehkäisyyn
- 30 Liiton vaakapesäverkosto laajeni alkukesällä
- 31 Muistokirjoitus: Markku Yläkäs
- 31 Hunajan DNA-analyysitesti akkreditoitiin
- 32 Espoossa aloitti uusi tarvikemyymälä
- 32 Ilmoituksia

Tuliko tenkkapoo? Kesäneuvojat auttavat!

Kesällä 2026 liitossa toimii päätoimisen mehiläishoidon neuvojan **Pertti Harmaalan** lisäksi kolme alueneuvojaa: **Jaana Nikkilä, Vuokko Mähönen ja Arto Koljonen**. Heidät tavoittaa numerosta 044 700 5560. Toivomme, että tarhaajat kääntyvät kysymyksissään kesällä ensi sijassa alueneuvojien puoleen. Päätoimisen neuvojan loman aikana puhelut kääntyvät alueneuvojille automaattisesti. Alueneuvojat työskentelevät toukokuun puolivälistä elokuun puoliväliin asti. Heille saa soittaa isommissa ja pienemmissä pulmissa!

Tervetuloa

Sadonkorjuuseminaariin ja liiton vuosikokoukseen Ouluun

Kutsumme mehiläistarhaajat Sadonkorjuuseminaariin ja vuosikokoukseen Ouluun 24.–25. lokakuuta. Vuosikokouksessa 25.10. käsitellään liiton sääntöjen 8. §:n mukaiset asiat.

Sadonkorjuuseminaari ja SML:n vuosikokous järjestetään Oulussa, Scandic Oulu City -hotellissa, osoitteessa Saaristonkatu 4. Sadonkorjuuseminaari pidetään lauantaina 24.10., ja sen ohjelmasta tiedotamme alkusyksystä hunaja.net-sivuilla, tarhaajatiedotteissa sekä seuraavassa Mehiläinen-lehdessä. Vuosikokouksen ohjelma on ohessa.

Tilaisuuksiin ja ruokailuihin tulee ilmoittautua sitovasti viimeistään 11.10.2026 SML:n nettisivuilla olevalla lomakkeella. Lauantain Sadonkorjuuseminaarin ohjelma ja iltapäiväkahvit ovat maksuttomia, mutta lounas, päivällinen ja majoitus ovat omakustanteisia. Lisäksi lauantaina on mahdollista osallistua yhteiselle päivälliselle klo 19.00 alkaen. Ruokailut maksetaan paikan päällä.

Sunnuntain vuosikokouspaketti maksaa 45 €/henkilö. Paketti sisältää lounaan noutopöydästä, iltapäiväkahvin tai -teen sekä makean kahvileivän ja kokousvedet.

Osallistuja varaa tarvitessaan itse majoituksensa hotellista. SML:n jäsenet saavat yöpymisistä pienen alennuksen.

Tervetuloa!

Ammattitarhaajien tapaaminen

Ammattitarhaajat tapaavat Scandic Oulu City -hotellissa perjantaina 23.10. ennen Sadonkorjuuseminaari- ja vuosikokousviikonloppua. Tarkemmat tiedot tapaamisesta ilmoitetaan SML:n nettisivuilla tai tarhaajatiedotteissa.

SUNNUNTAI 25.10. VUOSIKOKOUS

8.45–9.00	Valtakirjojen tarkistus
9.00–10.30	Ajankohtaisia asioita
10.30–11.30	Vuosikokouksen avaus, puheenjohtaja Rami Heikkilä
11.30–12.30	Lounas
12.30–13.45	Vuosikokous jatkuu
13.45–14.00	Kahvitauko
14.00–15.00	Vuosikokous jatkuu ja arvioitu päätösaika

Mehiläistarhurin keskikesän kiireet

Keskikesällä on meneillään hunajan pääsatokausi, jonka sanotaan kestävän kuusi viikkoa juhannuksesta. Mehiläisyhteiskunnat ovat vahvimmillaan, ja satoa kertyy päivä päivältä. Samalla tarhaajilla riittää tarkkailtavaa: parveilun estoa, pesien laajentamista ja varroapunkkien torjuntaa kuhnuritoukkia poistamalla.

Kesäkuussa mehiläisyhteiskunnat kasvavat nopeasti, ja tarhaajan tärkeimpiä tehtäviä on varmistaa, että mehiläisillä on riittävästi tilaa hunajan varastointiin ja toukkien kasvatukseen. Käytännössä se tarkoittaa uusien laatikoiden ja kehien lisäämistä pesiin. Jos tila loppuu kesken, mehiläiset voivat valmistautua parveiluun eli uuden yhteiskunnan muodostamiseen. Parven lähteminen merkitsee tarhaajalle menetettyä hunajasatoa. Lisäksi parvi voi aiheuttaa hankaluuksia sivullisille asettuessaan esimerkiksi rakennusten rakenteisiin tai savupiippuun. Siksi parveiluaikeiden havaitseminen ja parveilun estäminen kuuluu jokaisen mehiläistarhurin perusosaamiseen.

Parveilun ehkäisy vaatii tarkkaa silmää

Suotuisissa oloissa vahva yhteiskunta voi täyttää hunajalaatikon muutamassa päivässä. Keskikesällä pesät tulisikin tarkastaa vähintään yhdeksän päivän välein, jotta parveilu voidaan estää ajoissa. Pesätarkastuksissa tulee kiinnittää huomiota erityisesti emokennoihin, jotka kertovat parveiluaikeista. Samalla arvioidaan kuningattaren munintaa ja yhteiskunnan yleistä vointia. Hyvin muniva kuningatar pitää yhteiskunnan elinvoimaisena ja työmehiläiset aktiivisina.

Joskus nopeasti kehittyvä mehiläis-pesä kannattaa jakaa, vaikka varsinaisia parveilun merkkejä ei vielä näkyisikään. Näin voidaan hillitä liian voimakasta kasvua ja samalla kasvattaa pesämäärää.

Hunajaa vai ei? Riippuu säästä!

Mehiläiset keräävät hunajan pääsadon muun muassa apilasta, horsmasta, vadelmasta ja erilaisista viljelykasveista. Sää vaikuttaa ratkaisevasti satoon, sillä esimerkiksi kuivuus ja kylmät yöt vähentävät kasvien medentuotantoa. Lisäksi lämmin ja tyyni sää saa mehiläiset lentämään ahkerasti, pitkä sadejakso taas voi pysäyttää meden keräämisen kokonaan.

Hyvän kukintajakson aikana pesä voi kerätä hunajaa useita kiloja päivässä. Kun hunajaa tulvii pesiin, on huolehdittava riittävästä ilmanvaihdosta, jotta mehiläisten työ hunajan kuivattamisessa helpottuu. Hunajasadon kertymistä voi seurata valtakunnallisesti vaakapesa.fi-sivustolta. Oman alueen satokertymää seuraamalla voi saada tukea omien pesien tilanteen arviointiin.

Jaokkeet tekoon heinäkuussa

Pääsatokauden loppupuolella on aika valmistautua syksyyn – ja samalla jo seuraavaan kesään. Heinäkuun puolivälin tienoilla kannattaa tehdä jaokkeita munivilla emoilla. Tällöin pesissä on runsaasti mehiläisiä ja eri-ikäisiä toukkia jaokkeiden tekemistä varten.

Nämä mehiläiset eivät enää ehdi kehittyä keruumehiläisiksi eivätkä toisaalta elä talvimehiläisiksi, joten ne soveltuvat hyvin jaokkeisiin. Jaokkeita kannattaa tehdä aina muutama ylimääräinen mahdollisten talvitappioiden varalle. Myös seuraavan kevään varhaiset jaokkeet on hyvä valmistella riittävän ajoissa, käytännössä jo edellisen vuoden heinäkuussa.

PERTTI HARMALA

Varroaa voi torjua läpi kesän kuhnurikakkuja poistamalla. Mikäli punkkeja on paljon, elokuun torjunta kannattaa tehdä heti, kun sadonkorjuu sen mahdollistaa.

Elokuussa torjutaan punkkeja

Nyrkkisääntönä pidetään, että talvimehiläisten muninta alkaa 20.7. Tässä vaiheessa olisi hyvä olla käsitys pesien punkkivilanteesta. Tilannetta voidaan arvioida esimerkiksi laskemalla punkkeja pesän pohjalta, avaamalla kuhnurien peittosikiöitä tai tekemällä pölysokeritesti. Jos varroapunkkeja on paljon, elokuun punkintorjunta on tärkeää aloittaa mahdollisimman ajoissa. Näin talvimehiläisistä saadaan terveitä ja ne säästyvät punkkien levittämiltä virustaudeilta, kuten siiven-surkastajavirukselta.

Elokuun punkintorjunta tehdään heti sadonkorjuun jälkeen joko Tymol-tyynyillä tai muurahaishapolla pitkäaikaisena haihdutuksena tai pistekäsittelynä. Muurahaishappotorjunta kannattaa tehdä vähintään kolmen vuoden välein, sillä se tehoaa myös sisuspunkkeihin. Punkintorjunnan idea ja onnistuminen perustuu siihen, että pesän ilmatilaan saadaan riittävä torjunta-ainepitoisuus, joka tehoaa punkkeihin mutta ei vahingoita mehiläisiä. Tämän vuoksi on tärkeää sulkea pesästä ylimääräinen tuuletus. Pohjaverkko suljetaan sopivalla menetelmällä ja lentoaukon kokoa supistetaan noin 15 neliösenttimetriin, eli esimerkiksi yhden senttimetrin korkuinen lentoaukko jätetään 15 sentin levyiseksi ja kolmen senttimetrin korkuinen viiden sentin levyiseksi. Käsitteily kestää kolmen viikkoa, jona aikana sikiöt kuoriutuvat. Huolellisesti hoidettuna elokuun torjunnalla saadaan poistettua noin 80 prosenttia pesän punkeista.

ERI VAIHTOEHDOT VARROANTORJUNNASSA ELOKUUSSA					
Torjuntavaihtoehto + tarvikkeet	2-os Farrar	3-os Farrar	1-os Langstroth	2-os Langstroth	Ohje
Tymol-tyyny + korotuskehys (n. 1–2 cm)	17 g	2 x 12 g	12 g	2 x 12 g	• aseta tyyny ylimmän osaston kehälistojen päälle, keskelle pesän takaosaa
Muurahaishappo-liina + korotuskehys (n. 2 cm) (65 %:sta muurahaishappoa + keittiöliina, joka imee 150 ml nestettä) (1)	120 ml pussi	150 ml pussi	120 ml pussi	150 ml pussi	• aseta liina kehien päälle (liina noin 15 cm x 15 cm) • lisää esim. sulkuristikon kehikko, jotta hapolla on haihtumistilaa (2)
Muurahaishappo Apidea-levy (3) + korotuskehys	120 ml	150 ml	120 ml	150 ml	• aseta levy kehien päälle aukot alaspäin • Tuotteen ohjeen mukainen haihdutuspinna-ala
Muurahaishappo pistekäsittelynä 65 %:sta muurahaishappoa + keittiöliina, joka imee 25–40 ml nestettä. Esim. paksu wettex-liinapala.	25 ml / kerta-annos 4 x 3 päivän välein	40 ml / kerta-annos 4 x 3 päivän välein	25 ml / kerta-annos 4 x 3 päivän välein	40 ml / kerta-annos 4 x 3 päivän välein	• imeytä muurahaishappo (65 %) keittiöliinaan (n. 7–10 cm x 15 cm) • aseta liinapala kehien päälle pesän keskelle takaosaan.

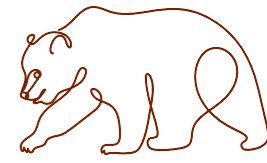
(1) Testaa ensin imukyky vedellä. Annostelee happo pussin sisällä olevaan liinaan. Aseta liina kehien päälle takaosaan ja vedä noin 3 cm liinaa ulos pussista. Lämpimällä hieman vähemmän, kylmällä hieman enemmän. Seuraa haihtumista vaa'an avulla. Tavoite 1-os 10–12 g/vrk, 2-os 12–15 g/vrk

(2) VARO: Älä tiputa muurahaishappoa mehiläisten päälle!

Muurahaishapon täytyy olla imeytynyt liinaan niin, että liina on kostea. Happoa ei kuitenkaan saa valua.

(3) Huom! Ilmaa raskaampana happo laskeutuu alaspäin, joten altpäin haihdutettaessa teho on erittäin riippuvainen ulkoilman lämpötilasta.

Karhuvahingon sattuessa

- Ota yhteyttä alueesi maaseutuasiamieheen. Iltaisin ja viikonloppuisin vahingosta tulee ilmoittaa VIPU-palvelussa Ruokaviraston sivuilla.
- Ota yhteyttä alueesi petoyhdyshenkilöön.
- Älä siivoa karhun levittelemää kalustoa ennen kuin maaseutuasiamies on käynyt toteamassa vahingon. Ota myös yleiskuva vahinkoalueesta ja kuvia, joissa näkyy mahdollisia kynnen tai hampaan jälkiä.
- Korjaa rikkoutunut sähköaita tai hanki sähköaita, jos sinulla ei vielä ole sellaista.
- Ilmoita vahinko SML:n karhuvahinkokartalle.
- Jos vahinko on sattunut pihapiirissä ja karhu ei selvästikään pelkää ihmisiä, ilmoita asiasta myös poliisille numeroon 112.
- Lisäohjeita: hunaja.net/mehilaistarhaus/karhut/

Oman maaseutuasiamiehen yhteystiedot _____

Alla olevassa taulukossa on annoste-luohjeet eri kokoisille talveutuspesille. Huomaathan, että on hyvä käyttää koro-kekehää pesäosaston päällä. Se varmistaa höyryn tasaisen leviämisen pesän sisään. Tymol-tyynyjä käytettäessä toinen 12 gramman tyynyistä on hyvä asettaa pesälaatikoiden väliin ja toinen päällimmäisen osaston päälle. Torjunnan jälkeen tymol-tyyny ja happoliinat pitää poistaa pesistä. Pesään jäädessään laimea happohöyry kehittää punkkien vastustuskykyä torjunta-aineelle.

Huolellisuutta karhuaitojen pystytykseen

Karhukanta kasvaa ja sen myötä myös karhuvahingot. Tällä hetkellä paras suoja karhuja vastaan on oikein pystytetty ja toimintakunnossa oleva sähköpaimen-aita. Sähköpaimen tulee sijoittaa aidan sisälle, niin ettei karhu yletä kurottamaan siihen. Nurkkatolppien harusvajereita tai -naruja ei voi käyttää aidan ulkopuolella, koska ne irtoavat helposti karhun liikkua tai karhu voi repiä ne irti. Nurkat täytyy siis tukea aidan sisäpuolisilla tukitollilla. Sähköä maadoittavat heinät ja oksat tulee myös leikata.

Farmcomp Oy:ltä tilattavien maksuttomien sähköpaimenaitojen saatavuudessa on ollut keväästä alkaen haasteita, koska niihin varattu valtion budjetti tuli käytettyä tällöin loppuun. Aitoihin saatiin lisärahoitus, ja nyt aitoja saa taas rajoitetusti. Käytännössä maksuttoman aidan saavat yli viiden pesän tarhaukset. SML kuitenkin suosittelee, että myös tätä pienempää pesämäärää tarhaavat, karhualueilla toimivat tarhaajat hankkisivat omalla kustannuksellaan sähköpaimenaidan pesiensä suojaksi. Näin vältettäisiin se, että karhut oppivat käyttämään mehiläispesien antimia ravintonaan suojaamattomilla tarhoilla. Liitto myös tekee töitä sen eteen, että kaikki tarhoille saadaan jatkossa jälleen maksuton sähköpaimen. ●

TEKSTI PERTTI HARMALA

Aamiaisdirektiivi tuli voimaan – mikä muuttuu hunajahyllyllä?

Hunajapakkauksia koskevan direktiivin muutokset tulivat voimaan kesäkuun puolivälissä. Isoin muutos koskee hunajasekoitusten alkuperämaiden ilmoittamista. Suomalaisten tuottajien pakkauksiin muutos vaikuttaa vain vähän. Ruokavirasto on kuitenkin tarkentanut ohjeistustaan alkuperämaan ilmoittamisesta myös kotimaisissa hunajapakkauksissa.

Kaikille hunajantuottajille tuttua hunajadirektiiviä muutettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2024/1438 viime vuonna. Tämän niin sanotun aamiaisdirektiivin muutokset pantiin kansallisesti täytäntöön maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, joka tuli voimaan 14. kesäkuuta 2026. Ennen tuota päivää valmistetut ja pakatut tuotteet saa myydä loppuun ennen asetuksen voimaantuloa päteneiden vaatimusten mukaan. Tällaisia tuotteita onkin kauppojen hyllyissä varmasti vielä pitkään.

Muutokset koskevat lähinnä ulkomaista hunajaa

Kotimaisen monikukkahunajan tuottajien ja pakkaajien ei tarvitse uuden direktiivin takia muuttaa pakkausmerkintöjään. Ainoa kotimainen hunajaa koskeva muutos on, että direktiivin mukaan suodatettu hunaja -nimikettä ei saa enää käyttää, vaan kyseessä on hunajavalmiste. Tällaisia tuotteita on ollut kuitenkin myynnissä vain yhdellä kotimaisella tuottajalla, Hunajayhtymällä.

Sen sijaan useammasta kuin yhdestä maasta peräisin olevien hunajasekoitusten pakkauksiin tulee uusia vaatimuksia. Niiden pääasiallisessa, nähtävissä olevassa kentässä on ilmoitettava alkuperämaat, joista hunaja on kerätty, paino-osuuden mukaisesti alenevassa järjestyksessä. Lisäksi on mainittava kustakin alkuperämaasta peräisin olevan hunajan prosenttiosuus sekoitteessa.

Kotimaisen hunajan alkuperämaa esiin!

Hunajan erityislainsäädäntö edellyttää, että myös kotimaisen hunajan alkuperämaa ilmoitetaan pakkauksessa selkeästi. Ruokaviraston toukokuussa päivittämän ohjeen mukaan sopivat tavat ilmoittaa alkuperämaa ovat Alkuperämaa: Suomi, Alkuperämaa Suomi tai Suomalainen hunaja. Hyvää Suomesta -merkki on vapaaehtoinen alkuperämerkki, eikä sillä voi korvata alkuperämaan sanallista ilmoittamista. Tämä ohjeistus tulee huomioida, kun suunnittelee uusia hunajapakkauksia.

Muista osoite ja erätunnus

Muihinkin pakkausmerkintöihin kannattaa kiinnittää huomiota. SML tutkituttaa 150 hunajanäytettä vuosittain ja antaa samalla tuottajille palautetta niiden pakkauksista. Eniten huomautuksia pakkausmerkinnöistä annetaan lähiosoitteen ja erämerkinnän puuttumisesta. Ruokaviraston Elintarviketieto-oppaan ohjeiden mukaan lähiosoite on laitettava pakkaukseen sellaisella tarkkuudella, että posti osaa perille. Pelkkä pakkaajan sähköposti tai nettisivuosoite ei riitä.

Erämerkintä pakkauksiin tarvitaan siksi, että tietty erä tuotetta voidaan vetää pois markkinoilta, jos siinä on todettu terveysriski kuluttajille tai se on määräysten vastainen. Erämerkinnäksi käy parasta ennen -merkintä, jos se on annettu päivämäärän tarkkuudella. Muita erämerkintöjä voivat olla LOT xx tai Batch xxx tai Lxxxx. ●

TEKSTI ANNELI SALONEN, KUVAT VIRPI AALTONEN

HUNAJAN PAKOLLISET PAKKAUSMERKINNÄT

- Elintarvikkeen nimi (Hunaja)
- Sisällön määrä samassa näkökentässä nimen kanssa
- Pakkaajan tiedot
 - Tuottaja / pakkaaja / markkinoija
 - Postiosoite sillä tarkkuudella, että posti löytää perille.
- Parasta ennen -merkintä ja erätunnus
 - Erätunnukseksi käy parasta ennen -merkintä, mikäli se on tehty päivämäärän tarkkuudella.
 - Muutoin merkintä: Parasta ennen 11.2027 loppua tai Parasta ennen 2027 loppua. HUOM. Tällöin tarvitaan erillinen erätunnus.
- Alkuperämaa: Suomi
 - Alkuperämaan voi esittää muodoissa: Alkuperämaa Suomi tai Suomalainen hunajaa
 - Hyvää Suomesta -merkki ei riitä alkuperämaan merkinnäksi.
- Varoitusmerkintä: Vain yli 1-vuotiaille.

Kaikki tiedot on oltava sekä ruotsiksi että suomeksi kaksikielisillä paikkakunnilla.

Uusi hunajadirektiivi vie pikkuhiljaa historiaan alkuperämerkinnän: Hunajaa EU:sta ja EU:n ulkopuolelta. Ja hyvä niin.

Kannattavuus on kaikkien asia

Hunajayhtymän toimitusjohtaja Aapo Savo loi liiton Kevätpäivillä katsauksen hunajakauppaan. Hän korosti, että niin isot kuin pienet toimijat vaikuttavat hunaja-alan kannattavuuteen ja tulevaisuuteen.

Mehiläishoito on Suomessa voimakkaasti keskittynyt maan lounaiseen osaan: vuonna 2024 pesäkohtaista tukea saavista pesistä ja myös SML:n varsinaisista jäsenistä 62 prosenttia sijaitsi Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Hämeen, Pirkanmaan ja Satakunnan alueella. Aapo Savo totesi Kevätpäivien esityksessään, että jos Lounais-Suomessa on kesällä huonot kelit, hunajapula huomataan koko Suomessa. Mehiläishoitoajia arvioidaan olevan Suomessa noin 3 000, mutta päätoimisia eli yli 100 pesän tarhaajia on vain 2,2 prosenttia ja sivutoimisia eli 15–100 pesän tarhaajia 12,0 prosenttia. Pää- ja sivutoimiset tarhaajat tuottavat hunajasta reilun kolmanneksen ja alle 15 pesän harrastetarhaajat loput. ”Ammattitarhaajien määrä on viime vuosina vähentynyt. Trendi on huolestuttava. Toisaalta potentiaalia siirtyä päätoimiseksi on paljon”, Savo arvioi.

Valtaosa kotimaisesta hunajasta kaupaksi suoramyyntinä

Kotimaista hunajaa myydään noin 2 500 tonnia vuosittain. Tästä päivittäistavarakauppaan päätyy pakkaamojen kautta 35 prosenttia ja tarhaajien kautta 10 prosenttia. Loput 45 prosenttia tarhaajat myyvät suoramyyntinä esimerkiksi REKOissa ja markkinoilla sekä erikoisliikkeissä. Siksi on tärkeää, että kaikki tarhaajat huolehtivat siitä, että hunajasta saadaan hyvä hinta.

Hunajaa tuodaan Suomeen noin 2 000 tonnia vuosittain. Siitä päivittäistavarakauppaan ja ammattikeittiöihin myydään 87,5 prosenttia ja elintarviketeollisuuteen 12,5 prosenttia. Kaikesta Suomessa myytävästä hunajasta myydään päivittäistavarakaupan ulkopuolella 25 prosenttia.

Pakkaajien kautta kotimaista hunajaa koko Suomeen

Suomessa on vain muutamia isoja hunajan pakkaajia, mutta niillä on iso rooli siinä, että kotimaista hunajaa on myynnissä joka puolella Suomea. Päivittäistavarakauppa on Suomessa parin suuren kaupparyhmittymän hallussa. Aapo Savo toteaa, että kaupan vahva asema on alan kannalta vaikea, mutta kaupparyhmien valikoimien avulla suomalaiselle hunajalle saadaan hyvä valtakunnallinen peitto.

Päivittäistavarakaupan kanssa käytävien hintaneuvottelujen perusteena ovat kesän hunajasato ja vallitseva markkinatilanne. Haasteita neuvotteluihin aiheuttavat Savon mukaan erityisesti kaupan hitaat valikoimienvahvistusprosessit. Kaikesta kauppoissa myydyistä hunajasta kotimaista on 40–45 prosenttia. Hintahaitari eri tuotteilla on laaja: 450 g purkin hinta vaihtelee suunnilleen välillä 6,00–8,50 €. Kaupan omilla merkeillä myytävien niin sanottujen private label -tuotteiden, kuten Pirkan ja Kotimaista-brändin, myyntiosuus on suuri, 45–50 prosenttia.

Hunajayhtymän toimitusjohtaja Aapo Savo on harrastanut mehiläishoitoa yli 35 vuotta ja tuntee alan haasteet – ja ilot – myös sitä kautta.

Mehiläishoito on Suomessa keskittynyt voimakkaasti maan lounaiseen osaan, jossa sijaitsee reilut 60 prosenttia pesäkohtaista tukea saavista mehiläispesistä.

Kesäkuussa voimaan tullut niin sanottu aamiaisdirektiivi tarkentaa sekoitehunajien alkuperämaamerkintöjä. Savo arvelee, ettei uusi direktiivi kuitenkaan välttämättä takaa isoja muutoksia hunajakauppaan, sillä hunajan alkuperää hämärretään harhaanjohtavalla markkinoinnilla ja kuluttajien lukutaito kotimaisuuden suhteen on aika heikko. ”Kuluttajien valistus vaatii alaltamme jatkuvaa työtä”, hän korosti.

Sadot vaihtelevat, hinta tulisi pitää vakaana

Viimeisimmät satokesät ovat olleet heikohkoja, ja Aapo Savo arvioi, että kuluvana kesänä kauppojen hyllyillä saattaa olla aukkoja kotimaisten hunajatuotteiden kohdalla. Alan suurimpia haasteita ovatkin vaihtelevat satotaset. Siksi hunajamarkkinoilla toimiminen vaatii pitkäjänteisyyttä.

”Alan jatkuvuuden kannalta on tärkeää säilyttää toimitusvarmuus sekä vakaa, vuosittain kohtuudella nouseva hintataso. Vuosien 2005 ja 2006 sekä 2018 ja 2019 huippusadot romahduttivat hunajan hinnat, mistä seuraisivat kannattavuuskrapulit. Ei toisteta sitä enää koskaan. Aina kun hinta romahtaa, moni tarhaaja laittaa pillit pussiin.”

Heikkojen satovuosien aiheuttamista haasteista huolimatta suomalainen hunaja on haluttu tuote kaupan valikoimissa ja kuluttajien ostokoreissa. Tarhaajat tekevät tärkeää ja merkityksellistä työtä. ”Koetan nostaa hunajan hintaa pitkäjänteisesti, jotta tarhaus olisi vieläkin paremmin toimiva elinkeino”, Savo lupaa. ●

TEKSTI VIRPI AALTONEN
KUVA JUSSA SAVO

TALOUSTOHTORI:

Mehiläistilojen kannattavuus jäi edellisvuonna heikoksi

Mehiläistilojen taloudellinen kannattavuus oli vuonna 2024 heikohko. Kannattavuus on luonnollisesti sidoksissa hunajasatoon, joka edellisvuonna jäi normaalia pienemmäksi. Tilakoko ei yllättäen vaikuttanut kannattavuuteen kuten yleensä, vaan tulos oli sama, olipa pesiä 10 tai 100.

SML kerää yhdessä Luonnonvarakeskuksen kanssa tietoa mehiläistalouden ja hunajatuotannon kustannuksista Taloustohtori-järjestelmään. Tuloksia voidaan ryhmitellä ja tutkia Taloustohtori-portaalissa monella tapaa. Tässä jutussa niitä tarkastellaan eri kokoisten mehiläistarhausten mukaan. Tarkastelussa on kolme tilakokoryhmää: 10–44 pesän tarhaajat, 45–79 pesän tarhaajat sekä yli 80 pesän tarhaajat.

Pienten tilojen hunajakilolla isoimmat kustannukset

Jaettiinpa hunajantuotannon kustannukset hunajakiloa tai mehiläispesää kohti, korkeimmat laskennalliset kustannukset ovat 10–44 pesän tarhaajilla (kuva 1). 45–79 pesän tarhaajien tulos on puolestaan lähellä keskiarvoa ja suurimpien tilojen kustannukset jäävät keskiarvon alapuolelle. Vuonna 2024 pienten tilojen hunajakilon laskennallisen kilohinnan keskiarvo oli 8,88 €, kun se suurimmilla tiloilla yli kolme euroa pienempi eli 5,22 €.

Kannattavuuskirjanpidossa mukana olevat mehiläistilat käyttivät vuosina 2022–2024 yhtä mehiläispesää kohti keskimäärin 8–10 työtuntia vuodessa (kuva 2). Vaihtelu on kuitenkin eri tilakokoryhmissä suurta. Pienillä tiloilla työtunteja käytetään jopa kolminkertainen määrä suurempiin tiloihin verrattuna. Yli 80 pesän tarhaajat käyttävät yhtä pesää kohti noin 6 työtuntia.

Kannattavuuskerroin suhteutuu hunajasatoon

Kannattavuuskerroin osoittaa, kuinka suuri osa palkkavaatimuksesta ja oman pääoman korkovaatimuksesta on saavutettu. Tavoitteena on kannattavuuskerroin 1,00, jolloin omalle työlle ja pääomalle korvaukseksi jäävä yrittäjätulo on yhtä suuri kuin näille tavoitteeksi asetetut palkka- ja korkovaatimukset. Jos kannattavuuskerroin on tätä pienempi, omalle työlle ja pääomalle on jäänyt tavoitteita alhaisempi korvaus.

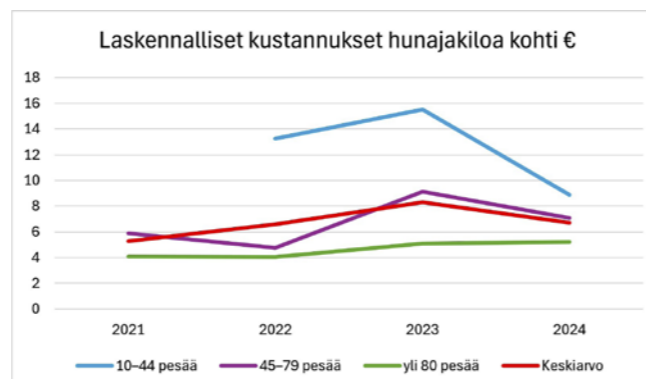
Taloustohtorin luvuista huomataan, että kannattavuuskerroin mehiläistiloilla vaihtelee vuosittaisen hunajasadon mukaan (kuva 3). Vuosina 2021 hunajasato oli hyvä, ja kaikkien tilojen kannattavuuskerroin lähenteli yhtä. Vuonna 2023 heikoman hunajasadon jälkeen kannattavuuskerroin jäi matalaksi etenkin pienillä tiloilla. Vuonna 2024 kannattavuuskerroin oli kaikissa tilaryhmissä lähes sama. Vuonna 2024 erikokoisten tilaryhmien välillä ei ollut eroa myöskään työtuntiansiossa, joka lasketaan suhteuttamalla työansio tehtyjen työtuntien määrään. Työtuntiansio vaihteli kaikissa tilaryhmissä 7,3 ja 7,9 euron välillä. Aikaisempina vuosina eri tilakokoryhmien välillä oli suuria eroja myös työtuntiansioissa.

Kiitämme kaikkia laskennassa mukana olleita tiloja. Lisää tiloja toivotaan laskentaan mukaan jatkuvasti. Tarkempia tietoja voi etsiä Taloustohtori-portaalista, osoitteesta taloustohtori.luke.fi/.

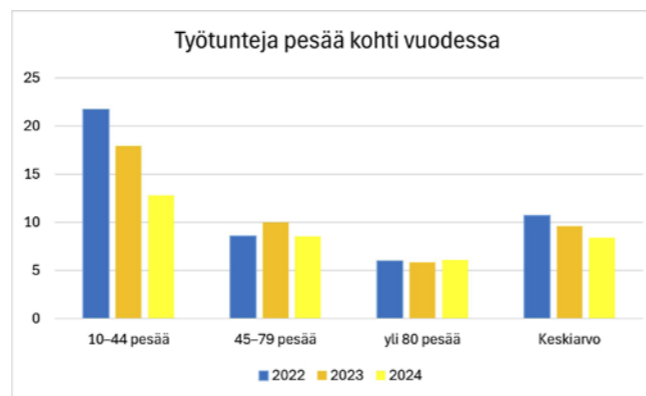
TEKSTI JA GRAAFIT ANNELI SALONEN
KUVA VIRPI AALTONEN

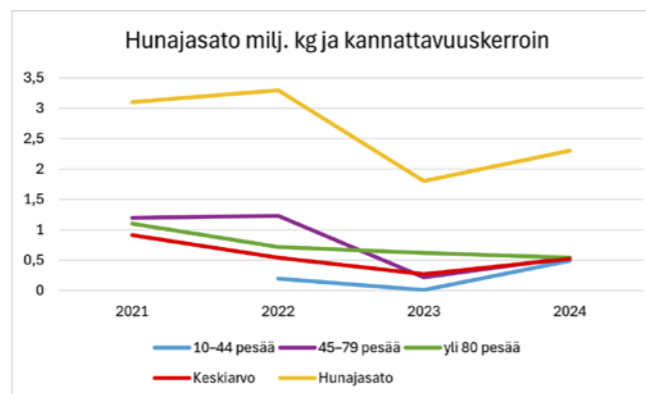
Taloustohtorin tulosten perusteella 450 gramman hunajapurkin tuotantohinnaksi tuli keskimäärin 4 euroa.

Kuva 1. Vuonna 2024 pienten tilojen hunajakilon laskennallisen kilohinnan keskiarvo oli 8,88 € ja suurimmilla tiloilla 5,22 €.

Kuva 2. Työtuntien määrä yhtä pesää kohti vaihtelee jonkin verran eri vuosien välillä. Vaihtelu on suurinta pienillä tiloilla.

Kuva 3. Kannattavuuskerroin mehiläistiloilla vaihtelee vuosittaisen hunajasadon mukaan.

Mehiläistarhausta sovitellaan aurinkovoimaloiden yhteyteen

Aurinkovoimalat lisääntyvät jatkuvasti myös Suomessa. Jotta aurinkopuistojen maankäyttö olisi järkevää, yritykset voivat tarjota yhteistyömahdollisuuksia alueen maataloustoimijoille, kuten mehiläistarhaajille ja lampureille.

Aurinkovoima on Suomessa melko nuori energiantuotantotapa, mutta aurinkoenergian tuotanto on ollut hurjassa nosteessa kymmenen viime vuotta. Teollisen aurinkovoiman määrän odotetaan lähivuosina moninkertaistuvan, sillä suuria hankkeita on kehitteillä eri puolilla Suomea yli 300. Pelkästään suunnitteilla olevien voimaloiden pinta-ala katkaisi 30 000 hehtaaria. Tyypillinen suomalainen aurinkopuisto käsittää noin 1–5 hehtaaria, mutta suurimmat suunnitteilla olevat aurinkopuistot ovat jopa 600–950 hehtaarin laajuisia.

Mehiläistarhaus osaksi aurinkopuistoja?

Miksi mehiläistarhaajaa kiinnostaisi aurinkovoiman kasvu Suomessa? Aurinkovoiman tuotantoa koskeva lainsäädäntö ja vaatimukset ovat tiukentumassa. Tiukennuksilla pyritään ohjaamaan maankäyttöä ympäristöä ja luonnon monimuotoisuutta paremmin huomioivaan suuntaan sekä maksimoimaan alueen resurssien käyttö. Esimerkiksi Saksassa Agrisolar-toimintamalli on jo pitkään ollut edellytyksenä aurinkovoiman tuotannolle. Toimintamallissa tuotetaan aurinkovoimaa integroituna maatalouteen. Käytännössä Agrisolar voi tarkoittaa esimerkiksi aurinkopaneelikenttien suunnittelua ja rakentamista siten, että samalla alueella voidaan laiduntaa karjaa tai viljellä.

Myös mehiläistarhaus voi toimia tällaisena Agrisolar-toimena. Aurinkovoimayritykset voivat kylvää aurinkopaneelien ympärille pölyttäjiä hyödyttäviä kasveja ja mehiläistarhaaja tuoda mehiläispesiä tehostamaan kentän ja sitä ympäröivän alueen pölyttymistä. Esimerkiksi USA:n Minnesotassa on useita aurinkovoimaprojekteja, jotka käsittävät mehiläistarhausta, laiduntamista tai molempia. USA:ssa on myös meneillään useita tutkimuksia, joilla pyritään kehittämään pölyttäjäystävällisen aurinkosähköntuotannon tapoja. Myös Kanadassa on otettu onnistuneesti käyttöön mehiläistarhaus ja sen tuoma pölytys-hyöty aurinkovoiman tuotannon yhteydessä.

Lampaat ja mehiläiset laiduntavat aurinkopuistossa

Aurinkovoiman tuotantokriteerien tiukentumisen takia yritysten on pohdittava Suomessakin, miten ne yhdistävät aurinkoenergian tuotannon vaatimat alueet maatalouteen. Jo nyt joillakin suomalaisilla aurinkovoimakentillä laiduntavat lampaat, jotka pitävät nurmen lyhyenä aurinkopaneelien ympäriltä. Näin on myös Solarigon aurinkopuistossa Hirvensalmella. Puisto otettiin tuotantokäyttöön kesällä 2024, ja sen alueella on jo pilotoitu aurinkomaataloutta yhteistyössä paikallisen lampurin kanssa.

Tänä kesänä aurinkopuiston yhteyteen on rakennettu myös pölyttäjiä sopivaa ympäristöä, ja voimalassa aloitellaan yhteistyötä paikallisen mehiläishoitajan kanssa. Solarigo Systemsin projektipäällikkö Ilja Timonen painottaa, että paikallisten toimijoiden mukanaolo on tärkeää, jotta uusia toimintamalleja voidaan kehittää pitkäjänteisesti käytännön kokemusten pohjalta.

Hirvensalmen mehiläistarha on pioneeriprojekti

Aurinkopuiston alueelle on kylvetty lammasnurmiseos, joka sisältää muun muassa valko- ja alsikeapilaa – mehiläisille ja muille pölyttäjiä tärkeitä ravintokasveja. Lisäksi lähialueella on kukkapeltoja. Ilja Timonen toteaa, että mehiläisten sijoittaminen aurinkopuistoon on Solarigolle oppimisprosessi. Pesien kuntoa tarkastellaan viikoittain, jotta voidaan varmistaa sekä mehiläisten hyvinvointi että toiminnan yhteensopivuus aurinkovoimalan kanssa. Mehiläisille järjestetään myös oma aidattu alue, jotta aivan niiden vierestä ei kuljeta, mutta mehiläistarhaaja pääsee kätevästi perille autolla.

Solarigon mukaan uusiutuvan energian rakentamisessa korostuu tulevaisuudessa yhä enemmän se, miten hankkeet vaikuttavat ympäristöön energiantuotannon ulkopuolella. Aurinkopuistojen yhteydessä toteutettava laidunnus auttaa pitämään kasvillisuuden hallinnassa luonnonmukaisesti. Mehiläiset puolestaan tukevat pölytystä ja lisäävät alueen ekologista arvoa.

TEKSTI ANNA-MARIA BORSHAGOVSKI JA VIRPI AALTONEN
KUVA SOLARIGO OY

Uuden varroastrategian avulla kestävämpiä mehiläisiä

Suhtautuminen varroaan on muuttumassa niin Suomessa kuin muissakin Pohjoismaissa. Suomen Mehiläishoitajain Liitossa ollaan siksi luomassa uutta varroastrategiaa. Sen ydinajatuksena on, että kemiallisista torjunnosta pyritään pikkuhiljaa eroon ja kuljetaan pienin askelin kohti varroaa kestäviä mehiläisiä.

Varroapunkki on ollut mehiläistalouden suurin yksittäinen haaste jo vuosikymmenten ajan. Perinteisesti ongelmaa on hallittu säännöllisillä torjuntakäsittelyillä, joiden tavoitteena on ollut turvata hunajantuotanto ja ehkäistä yhteiskuntien romahtaminen. Ajan mittaan yhä useampi tarhaaja, tutkija ja jalostaja on kuitenkin alkanut pohtia, voisivatko mehiläiset oppia selviytymään varroan kanssa paremmin itse.

Keskustelu varroanhallinnasta onkin ottanut uuden suunnan niin Suomessa kuin muissa Pohjoismaissa ja Euroopassa yleisemminkin. Tavoitteena ei ole enää pelkästään punkkien hävittäminen, vaan sellaisen mehiläisaineksen kehittäminen, joka kestää varroapainetta aiempaa paremmin ja tarvitsee vähemmän

kemiallista torjuntaa. Kyse ei ole yhdestä ominaisuudesta tai supermehiläisestä, vaan varroaresistenssi nähdään pitkänä kehitysprosessina, jossa yhdistyvät luonnonvalinta, jalostus, seuranta ja käytännön tarhaustyö.

Luonnonpopulaatiot näyttäneet suunnan

Ensimmäiset vahvat merkit varroaa kestävästä mehiläisestä havaittiin luonnonpopulaatioissa, joiden yhteiskunnat olivat selviytyneet ilman kemiallista torjuntaa. Niissä luonnonvalinta teki työnsä armostomasti: heikot yhteiskunnat kuolivat ja selviytyvät jatkoivat lisääntymistä.

Tutkimusten perusteella kestävässä populaatioissa esiintyy useita samanaikaisia ominaisuuksia. Varroapunkin lisääntyminen voi olla hitaampaa,

mehiläisillä voi esiintyä voimakkaampaa puhdistuskäyttäytymistä ja pesän dynamiikka – kuten sikiöinnin rytmi tai parveilutaipumus – voi rajoittaa punkkipopulaation kasvua. Lisäksi virustoleranssin merkitys näyttää olevan suuri.

Jalostusohjelmat perustuvat tarkkaan mittaamiseen

Luonnonpopulaatioiden havainnointi on johtanut järjestelmällisiin jalostusohjelmiin. Yhdysvalloissa tunnetuimpia ovat maatalousministeriö USDA:n VSH- ja Pol-line-linjat, joissa keskitytään erityisesti varroaoherkkään puhdistuskäyttäytymiseen.

Euroopassa vastaavaa kehitystyötä tehdään muun muassa AGT- eli Arbeitsgemeinschaft Toleranzucht -ohjelmassa, eurooppalaisten buckfastmehiläisen jalostajien Gemeinschaft der Europäischen Buckfastimker -ohjelmassa sekä Saksan krainilaisen mehiläisen jalostuksessa. Jalostuksen tueksi on kehitetty mittausjärjestelmiä ja suoritusarviointia, joiden avulla yhteiskuntien ominaisuuksia voidaan vertailla aiempaa tarkemmin.

Mittauspohjaisen jalostuksen etuna pidetään objektiivisuutta. Samalla tulee kuitenkin muistaa, ettei yksittäinen mittari ratkaise kaikkea. Todellinen kestävyys näkyy vasta käytännön tuotanto-oloissa useiden vuosien kuluessa.

Pohjoismaissa painotettu luonnonvalinnan merkitystä

Sekä Suomessa että Tanskassa kiinnostus niin sanottuun ohjattuun luonnonvalintaan on lisääntynyt viime vuosina. Ajatuksena on, ettei kaikkia yhteiskuntia suojata täysin valintapaineelta, vaan niiden annetaan osoittaa käytännössä, miten ne pärjäävät varroan kanssa. Mittaukset ja seuranta ovat edelleen tärkeitä työkaluja, mutta ratkaisevaa on yhteiskunnan pitkäaikainen selviytyminen todellisissa olosuhteissa.

Suomessa onkin toteutettu jo useiden vuosien ajan erilaisia kokeiluja, joissa mehiläisiä ei suojata voimakkaasti varroa vastaan, vaan annetaan luonnonvalinnan suosia parhaiten selviytyviä yhteiskuntia. Kokeiluissa on havaittu erityisesti hyvää virustoleranssia, vaikka käytännöt ja mittaustavat vaihtelevat tarhaajittain.

Tanskassa ollaan siirtymässä pois automaattisista rutiinikäsitteilyistä kohti tarkempaa monitorointia ja tilannekohtaista päätöksentekoa. Tarhaajia kannustetaan seuraamaan punkkimääriä aiempaa tarkemmin ja tekemään torjuntapäätökset todellisen tarpeen perusteella.

Paikallinen sopeutuminen ratkaisee

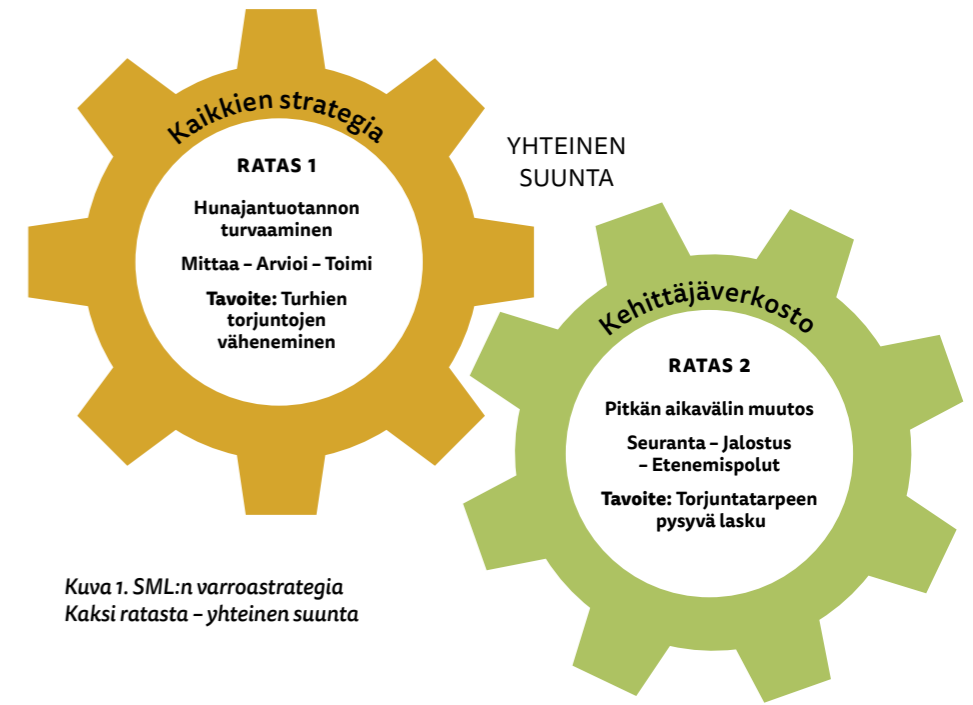
Yksi tärkeimmistä havainnoista on paikallisen sopeutumisen merkitys. Mehiläiset, jotka toimivat hyvin yhdessä ympäristössä, eivät välttämättä menesty toisissa oloissa. Resistenssiä ei siis voida tuoda ulkomailta valmiina ratkaisuna. Tavoitteena on kehittää ominaisuuksia, jotka toimivat juuri pohjoisissa sää- ja tuotanto-oloissa. Siksi on luotu seuraavat käytännön suositukset:

- Kasvatus toteutetaan mahdollisimman aidoissa olosuhteissa.
- Päätöksenteon tukena käytetään mittauksia.
- Tavoitteena on helppohoitoinen ja toimintavarma mehiläinen.
- Pitkäjänteinen seuranta on tärkeämpää kuin yksittäiset tulokset.

Suomen oloissa riskienhallinta säilyy keskeisenä osana jalostusta. Tarhaajien on huomioitava talvehtiminen, satovaihtelut ja pohjoisen vaihtelevat sääolosuhteet, joissa ei voi olla koskaan varma, saadaanko juhannuksena lunta vai hunajaa.

SML rakentaa kaksiosaista varroastrategiaa

Suomen Mehiläishoitajain Liitto on luomassa varroastrategiaa, jossa kemiallisista torjunnosta luovutaan pikkuhiljaa. Strategiaa kehitetään kahden rattaan mallilla (Kuva 1). Ensimmäinen ratas on niin sanottu kaikkien strategia. Sillä turvataan hunajan tuotanto sillä aikaa, kun pyritään kohti varroakestävä mehiläistä.

Kuva 1. SML:n varroastrategia. Kaksi ratasta – yhteinen suunta

Siinäkin on tavoitteena vähentää turhia käsittelyjä, käyttää luonnonmukaisempia torjuntajärjestelmiä, kuten sikiökatkosta, ja lisätä seurantaan perustuvaa päätöksentekoa. Toimintamalli voidaan tiivistää ajatuksen: mittaa – arvioi – toimi – opi.

Tarhaajia kannustetaan seuraamaan punkkitilannetta tarkemmin ja tekemään torjuntapäätökset todellisen tarpeen perusteella. Samalla pyritään vähentämään automaattisiin rutiineihin perustuvaa torjunta-ajattelua.

Toinen ratas muodostuu kehittäjäverkostosta, joka keskittyy pitkäjänteiseen muutokseen. Verkoston tavoitteena on jakaa osaamista, kehittää jalostusta ja rakentaa yhteistyössä uusia toimintamalleja.

- Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi
- jalostusyhteistyötä
 - emoineksen vaihtoa
 - kenttäkokeita
 - tutkimusta ja seuranta
 - mentorointia ja vertaisoppimista
 - kansainvälistä yhteistyötä.

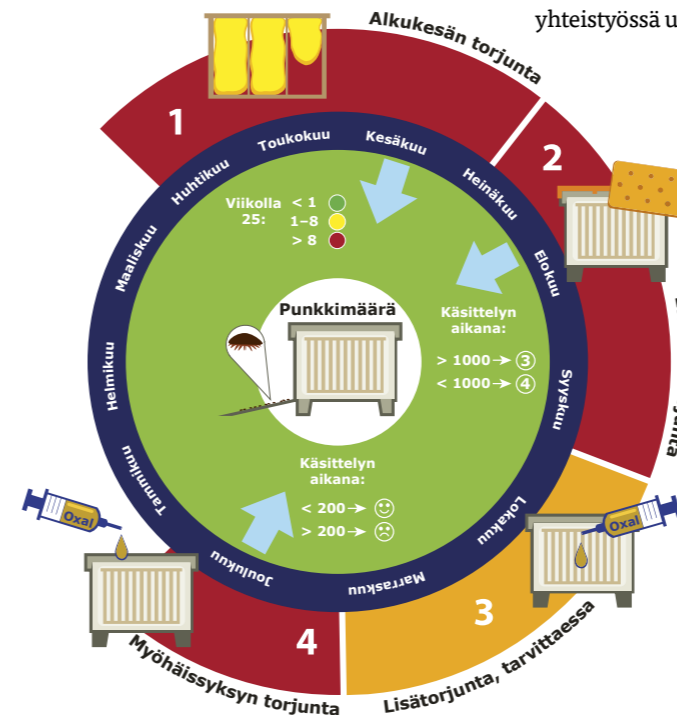
Strategian taustalla on ajatus siitä, ettei muutos synny nopeilla tempuilla tai yksittäisillä ratkaisuilla. Kyse on koko alan toimintakulttuurin vähittäisestä muutoksesta.

Kohti tasapainoisempaa loisisäntäsuhdetta

Varroaresistenssikeskustelun suurin muutos liittyy ajattelutapaan. Tavoitteena ei enää ole täysin punkiton mehiläispesä, vaan terve ja hallittava tasapaino mehiläisten ja loisen välillä. Se puolestaan syntyy mehiläisten omasta kyvystä sietää ja hallita loispainetta.

Työ on vielä kesken, mutta suunta näyttää selvältä: kohti mehiläistaloutta, jossa torjuntatarve vähenee, mehiläisten kestävyys vahvistuu ja tarhaajilla on enemmän vaihtoehtoja tehdä tilanteeseen sopivia ratkaisuja. Muutos vaatii aikaa, yhteistyötä ja rohkeutta kokeilla uusia toimintamalleja. Samalla se voi tarjota mehiläistaloudelle mahdollisuuden rakentaa aiempaa kestävämpää tulevaisuutta.

TEKSTI PERTTI HARMAALA

Kuva 2: Varroatorjunnan vuosikello. Tekijä Camilla Fougner

VSH = Varroa Sensitive Hygiene: varroaoherkkä hygieniakäyttäytyminen tai varroaan reagoiva puhdistuskäyttäytyminen. Kyse on mehiläisten kyvystä tunnistaa ja poistaa varroapunkin saastuttamaa sikiötä.

MARTTI HÄIKÖ

Vaivaton tapa varroapunkkimäärän arviointiin on avata kuhrurikakuston kennoja. Punkkeja ei näy joko ollenkaan, niitä on yksittäisiä muutamissa toukissa tai sitten runsaasti. Jos punkkeja on runsaasti, huolellinen ja riittävän ajoissa aloitettu ns. elokuun punkintorjunta on tärkeä yhteiskunnan selviämisen kannalta.

PARVIWEBINAARISSA keskityttiin parveilun ehkäisyyn

Parviwebinaarissa todettiin, että kaikilla on helpompi kesä, jos mehiläiset saadaan pysymään pesissään. Mikäli parvipuhelin kuitenkin pirahtaa, toimitaan sovitun toimintamallin mukaan.

Toukokuun alussa pidetty parviwebinaari keskittyi tällä kertaa erityisesti parvien ennaltaehkäisyyn. Pelastustoimiaan ei tarvittaisi, jos kaikki mehiläistarhaajat hoitaisivat pesänsä niin, että parvia ei pääse lähtemään. Keinoja parvien ehkäisyyn on monia, ja niihin voi tutustua esimerkiksi Mehiläinen-lehden edellisessä numerossa 2/2026 sivulla 7.

Webinaarissa käytiin läpi myös parvipuhelimeen tulevasta puhelusta seuraavat toimet. Toimintakaavion seuraamisella saavutetaan kaksi merkittävää etua. Ensinnäkin liiton vakuutus kattaa WhatsApp-viestiin vastanneelle parvenpelastajalle mahdollisesti sattuvat vahingot. Toiseksi kaikki ryhmän jäsenet näkevät, että asia on hoidossa, ja samaa parvea ei mene turhaan pelastamaan monta tarhaajaa.

Moni aloitteleva mehiläistarhaaja haluaisi mielellään oppia myös parvien pelastamista. Tähän voi tarjoutua tilaisuus, jos ilmoittaa parvenpelastajien WhatsApp-ryhmässä haluavansa lähteä jonkun kokeneemman tarhaajan mukaan parvikeikalle. Siksi myös oppia kaipaavien kannattaa ilmoittautua ryhmäin. Se onnistuu lähettämällä sähköpostia **Anneli Saloselle** (anneli.salonen@hunaja.net) tai **Pertti Harmaalalle** (pertti.harmaala@hunaja.net). ●

TEKSTI ANNELI SALONEN, KUVA RAMI HEIKKILÄ

Liiton vaakapesäverkosto laajeni alkukesällä

Suomen Mehiläishoitajain Liitolla on nyt 55 vaakapesää eri puolilla Suomea. Niiden tietoja pääsevät kaikki tarhaajat hyödyntämään vapaasti vaakapesa.fi-sivustolla.

SML:n vaakapesäverkosto laajeni merkittävästi kesällä 2026. Uusia vaakoja saatiin Pohjanmaan alueelle, Varsinais-Suomeen, Etelä-Karjalaan, Päijät- ja Kanta-Hämeeseen, Etelä- ja Pohjois-Savoon sekä Pohjois-Pohjanmaalle. Kesällä vaakapesäkartalta pitäisi siis löytyä yli viidenkymmenen vaa'an painonmuutostiedot.

SML:n pesävaakojen tiedot löytyvät netistä, osoitteesta vaakapesa.fi. klikkaamalla otsikkoa SML:n vaakapesiä. Selaa muita vaakapesiä -otsikosta aukeaa puolestaan kartta, jossa on muutamien mehiläistarhaajien käsin kirjaamia tietoja omilta pesävaa'oilta.

SML:n vaakapesäkartalta saa näkyviin kaikkien pesävaakojen pisteet suurentamalla karttaa. Vaa'an pisteen väri kertoo, onko vaa'an paino noussut (vihreä), pysynyt samana (harmaa) vai laskenut (punainen). Pistettä klikkaamalla näkee kunkin vaa'an tiedot. Kesäkukinta-otsikon yllä oleva luku on nollattu 18.5.

Parven lähtö on verrattomasti helpompaa estää kuin pelastaa parvi piipusta.

PARVI-ILMOITUS JA SITÄ SEURAAVAT VAIHEET

Parvipuhelimeen tulee soitto parven löytäjältä.

Päivystäjä vastaa ja selvittää, onko kysymys mehiläisparvesta. Lisäksi rauhoitellaan ja neuvotaan soittajaa. Annetaan ohje jäädä odottamaan yhteydenottoa ja pyydetään ottamaan yhteyttä, jos parven tilanne muuttuu tai apua ei tule.

Päivystäjä laittaa viestin kyseisen alueen WhatsApp-ryhmään.

Joku WhatsApp-ryhmän jäsenistä ilmoittaa menevänsä hakemaan parven tai tutkimaan tilanteen. **SML:n vakuutus on voimassa, kun parven pelastamisesta on ilmoitettu WhatsApp-ryhmään.**

Parvenhakuun ilmoittautunut tarhaaja ottaa yhteyttä parven löytäjään ja pyytää parven tarkan paikkatiedon.

Parvenpelastaja ilmoittaa, kun parvi on haettu. Samoin mikäli parvea ei löytynyt tai sitä ei saatu pelastettua.

Varroajahti alkakoon!

Havaintotarhaajaseminaarin tärkein teema oli tällä kertaa varroa, jonka varalle liitossa on nyt luotu oma strategiansa. Muita aiheita olivat kannattavuus, pesävaakojen hyödyntäminen sekä jalostusemojen arviointi.

Havaintotarhaajat kokoontuivat 18.-19. huhtikuuta Korpilahdelle jokakeväiseen havaintotarhaajaseminaariin. Tällä kertaa lauantaipäivä käytettiin varroapunkin torjuntaan ja SML:n varroastrategiaan liittyviin asioihin. **Ole Kilpinen** Tanskan mehiläishoitajien liitosta kertoi etäluennolla, miten varroapunkkiasioita hoidetaan Tanskassa, ja MehiVarma-hankkeen projektipäällikkö **Anna-Maria Borshagovski** selvitteli, millaisia varroantorjuntamenetelmiä eri puolilla maailmaa käytetään.

Liiton varroastrategian esiesitys

SML:n johtokunta on luonut tänä keväänä liitolle oman varroastrategian, jonka **Timo Rahkola** esitteli seminaariyleisölle. Strategiassa pyritään vahvistamaan osaamista, yhteistyötä ja toimintamalleja, joilla voidaan kehittää ja ylläpitää

varroaa kestäväää ja muistakin tulevaisuuden haasteista selviävää mehiläiskantaa. Ryhmissä pohdittiin strategian käynnistämisen mahdollisuuksia ja esteitä. Liiton varroastrategiasta kerrotaan tarkemmin tämän lehden sivuilla 14-15.

Varraoosuuteen kuului myös **Mikko Hillin** luento, jossa hän esitteli omilta pesiltä tekemänsä varroakirjanpitoa. Päivän päätteeksi tutustuttiin vielä varroantorjuntasuunnitelmaan, jonka varroatarkekkailijat ottavat käyttöön pesillään tulevana kesänä.

Pesävaakojen hyödyntämistä ja jalostusemojen arviointia

Sunnuntaina tarkasteltiin Luonnonvarakeskuksen julkaisemia mehiläistalouden kirjanpitotuloksia Taloustohtori-palvelusta. Niistä voi lukea lisää sivulta 12. Lisäksi keskusteltiin pesävaa'oista, ja

SML:n puheenjohtaja **Rami Heikkilä** näytti, mitä hän on havainnoinut omasta vaakapesästään vaa'an tietojen avulla.

Esittelyssä oli myös jalostusarvioijien työkaluna käytetty Beebreed-sivusto. Kesällä 2025 aloitettujen jalostusemoarvosteluiden tilannetta tarkasteltaessa selvisi, että talvehtiminen oli onnistunut keskimäärin varsin hyvin. Kolmessa tapauksessa jaoke ei tosin ollut hyväksynyt jalostusemoa ollenkaan, vaan pesä oli kasvattanut oman emon. Muutama jalostusarvosteluyhteiskunta menetettiin puolestaan ryöstön seurauksena. Jalostusarvostelupesistä löytyneet EKM- ja toukkamätäitiöt herättivät huolestunutta keskustelua.

Viikonlopun hauskin osuus oli varroapunkin eri kehitysasteiden etsiminen peittosikiökennoista. Yhdestä kennosta löytyivät kaikki punkin kehitysasteet sekä punkin ulostetta osallistujien ihmeteltäväksi. **Lassi Kauko** näytti myös, miten voi selvittää kotikonstein pesän nosematilanteen. Avuksi tosin tarvitaan mikroskooppi. ●

TEKSTI JA KUVA ANNELI SALONEN

Lassi Kauko näytti, kuinka kuolleista mehiläisistä tehdään näyte, josta voidaan laskea noseemaitiöiden määrä.

Timo Rahkola esitteli, miten työläispeittosikiöistä voidaan tutkia varroapunkkien eri kehitysasteiden esiintymistä.

